

שבת הראי"ה

ליקוטים מתורתו של הצדיק והחסיד, מרא דארעא דישראל, שר התורה ורועה ישראל

רבי אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל

פרשת
שופטים

גליון מספר 88

יוצא לאור ע"י ארגון 'אור האורות' להפצת תורת הגה"צ הראי"ה קוק זיע"א ♦ שאלות ותגובות ניתן לשלוח לכתובת: רח' הרב צבי יהודה 6 דירה 3 בת-ים, או בדוא"ל: reiyaa@gmail.com ♦ להתקשר למספר: 0546573528 ♦ תרומות ניתן להפקיד בבנק הדואר חשבון מס' 20778885 ♦ ניתן לקרוא את העלון גם באתר: www.yeshiva.org.il ♦ ניתן לקבל את העלון במייל מדי שבוע

עלון מיוחד לרגל שבוע שנים לפטירת מרן הראי"ה זיע"א

אורות הפרשה

וְכָתַב לוֹ אֶת מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְיוֹ, יחן.

"אחרי שהטעם מפורש 'ולמדה את בני ישראל' העיקר תלוי בלימוד וכו' אני מוסיבא דאי הכי למה אנו צריכים כל אותם העיכובים [לכשרות ספר תורה] המבוארים בדקדוקי מצות כתיבת ס"ת, שיהיו הגולילין לשמן [ועל צורת האותיות] וכו' כיון שהעיקר התכלית הוא הלימוד, והוא אפשר גם בלא זה? ונראה לי שהכל בכלל 'ולמדה' משום שבכלל לימוד התורה גם לדרוש כל דקדוקי אותיות חסר ויתיר ואותיות רבות והזעירות וכאלה רבות. והנה ברוב הימים ממעתיק למעתיק אי אפשר שלא ישתבש איזה אות בשום פעם ויאבד דרכו. על כן היתה עצת ד' לחיים בכתיבת התורה בהכנה גדולה ושתהיה עולה לדמים יקרים ובדקדוק רב, עד שאי אפשר לשינוי אות ח"ו גם באלפים מן השנים. וכו'".

כמו שבהלכות אם יש בידו לכתוב כל ההלכות מצוה היא. ואם כותב מקצתם ג"כ מצוה קעביר, כעניין [לימוד] תלמוד תורה בעצמו, כמו כן לענין שמירת התורה בדקדוקיה. וכי בשביל שבעוה"ר נשתכחו לנו ח"ו לא נשתדל שיהיו נשמרים על כל פנים מכאן ואילך? וזהו ע"י ריבוי הספרים שיעמדו להורות לעד נאמן על אמתת עצמם. ובוה יובן הא דהקומץ רבה [מנחות ל]. הקונה ס"ת מן השוק, כחוטף מצוה מן השוק. הגיה בה אות אחת כאילו קבלה מהר סיני. והביאור לפי דברינו, שיעיקר מטרת מצות כתיבת ס"ת שיהיו ס"ת הרבה מצויין וכו'. א"כ הקונה ס"ת לא גרם הוספת ס"ת בעולם. מ"מ כתב הבי"ש שעכ"פ מצוה קעביר, אלא שאין שכרו גדול כל כך. ואמינא בטעמא משום שעכ"פ אותו האיש שמכר לו, הוא יצטרך למלא החסרון ע"י כתיבת ס"ת אחרת. ואם לא ימלא, עליו האשם. על כן הוא נמלץ בשם 'חוטף מצוה', שיעיקר הדבר שגרם שזה נקרא באיזה צד קיום כתיבת ס"ת משום שהוא מ"מ איזה גורם לחיוב כתיבת ס"ת ע"י מה שחיסר את המוכר וחסף ממנו מצותו. ואף אם יהיה המוכר לו אינו בר חיובא, או שהיו לו שתיים, מכל מקום כוונת התורה בעצם שיהיה מספר ס"ת כמספר האנשים המהויבים שידם משגת לזה, שדי בזה לשמירה הרצויה. ואולי גם בפחות מזה, אלא שלא נתנה

תורה דבריה לשיעורים. אבל הגיה בה אות אחת, עוד יש לזה יתרון יותר גלוי מכותב ס"ת שלמה שאינו יודע את פעולתה עדנה אם הוסיף לתקן. אבל [זה] הוא שהקלוקל לפניו ותקנו, כבר עלתה בידו הכונה העצמית של מצות כתיבת ס"ת, שעל ידו ישמרו פרטי האותיות בדקדוקיהם כמו שנתנה בסיני. על כן מעלה עליו הכתוב "כאילו קיבלה מהר סיני".

ונתן להאמר שרמזו בתורה"ק על ענין היתר כתיבת הלכות ביום שיבוא, ושתהיה אז מצות כתיבת ס"ת באופן אחר ע"י כתיבת תורה שבע"פ בפרשת המלך [נאמר] "וּכְתַבְלוּ אֶת מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל סֵפֶר מַלְפָנַי הַכְּהֻנִּים הַלְוִיִּם" [דברים יז, יח] שהוא מיותר. ומה היה חסר אם לא היה כתוב 'מלפני הכהנים'? וכי שתי תורות יש ח"ו, ואחת היא התורה שלפני הכהנים הלוים, ו[אחת] המצויה עתה בידינו? אבל נרמז בזה כי ישנם כמה הלכות מדיני ס"ת הנלמדים מס"ת של המלך. ובספרי איתא: "על ספרי", ולא על הנייר ולא על הלוח ולא על הדיפתא. והוא נלמד ג"כ לס"ת של הדיוט. והנה בעניני תורה שבע"פ מצונו שתלה הכתוב בכהנים ולוים "כי יפלא ממך דבר למשפט וכו' ובאת אל הכהנים הלוים". ועל זה רמזה תורה"ק וכתב לו את משנה התורה הזאת וכו' מלפני הכהנים הלוים, היינו תורה שבע"פ המסור לכהנים ולויים. ועוד אפשר לומר אם נאמר כמ"ש ב"לשכת הסופר" שאיסור כתיבת תורה שבע"פ הוא מדרבנן. ובמקום שיש חשש שכחה ודאי מצוה לכתוב. יש לומר שהמלך מרובי טרדותיו חששה תורה"ק שלא ישכח הלכות ותורה שבע"פ. על כן עליו החובה לכתוב גם תורה שבע"פ. ויש סמך לזה בספרי וז"ל: 'משנה תורה'. אין לי אלא משנה תורה, שאר דברי תורה מניין? ת"ל לשמור וכו' ואת החוקים [ע"כ]. והלשון "שאר דברי תורה" ולא אמר "שאר תורה" מניין. מראים הדברים שגם על תורה שבע"פ קאי. אמנם תלמודין לא סבירא ליה הכי, מדפרין בסנהדרין מלך אין, הדיוט לא. ועכ"פ [אפשר] לומר שבמקום זה נרמז הדבר אשר יהיה לקץ הימים [שיכתבו תורה שבע"פ]. וכדרכה של תורה זה ייתכן [מן הראי"ה, 'אוצרות הראי"ה' ח"ג עמ' 98 – 99].

אורות הראי"ה

דברים מתוך הספר

של הגאון ר' יחיאל מיכל טוקצ'ינסקי זצ"ל ביום השנה לפטירתו של מרן הראי"ה זיע"א

מציאות. כמו כן במידות: יש למשל בר לבב רחמני רך כקנה, ויש אמיץ לב תקיף כארז, ושישלוט אדם אחד בשתי המידות וירסנן לדרך הישרה שתפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם – הוא מחזה בלתי רגיל, ועל דרך זה בשאר הפרטים.

בגאון ישראל זה התמזגו כשרונות שעל פי רוב אינם מתמזגים יחדיו; זכרונו היה נפלא, שגור היה על לשונו לא רק מקראות התנ"ך ומאמרי התלמוד אלא גם לשונו של הזוהר והרמב"ם וכו', ועם זה היה גם 'מעין המתגבר'. כשנפתח מעיינו קשה היה גם לו להפסיק קילוחו, כל מי שנגע במסיכתו באיזה מאמר הלכתי או אגדתי בנגלה או בסתר או רעיון מוסרי – התחיל מעיינו לנבוע כמעט בלי מעצור, זרם רעיונותיו שטפו ללא גבול. ומה שמפליא ביותר שכל דבריו והרצאותיו, בין בשעורים פלפוליים בין דרושיים ורעיונות מוסריים, הרציא והגיד בלי

"עומדים אנו בערב יום כלות י"ב החדש לסילוקו של גאון ישראל רבנו מרן רבי אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל".

אני שהסכמתי להשתתף בלי נדר בהאזכרה הכללית של הרבנים ולהיות גם בין המרצים בביתו של מרן הרב זצ"ל על ערך כלות י"ב החדש – כבד עלי בייחוד לתת גם מאמר הערכה; "הערכה" במונחה המלא של המילה הזו, צריכה להתרכז מסביב לנקודה אחת המסמלת את העיליות של האישיות, וקשה לתפוס נקודה ידועה מסביב לאישיות שלא הייתה מצומצמה ומוגבלת.

קשה לצטט פרטים בחיי איש שכלל בקרבו כל כך תכונות גאוניות נפשיות ואנושיות. אפשר לדבר עליו רק בדרך כללי: בגדלות, בגאונות ובחכמה. יש "סיני" ויש 'עוקר הרים', יש פעם בור סיד שאינו מאבד טיפה, יש פעם מעין המתגבר. שתי התכונות באישיות אחת – זוהי יקר

כל שום הכנה מראש. הוא כתב פעם: "אני כותב לא מפני שיש בי כח לכתוב אלא מפני שאין בי כוח לשתוק", ואנו ראינו שהוא היה מפסיק את דבריו ואת כתיבותיו לא מפני שלא היה לו עוד מה לאמר ולכתוב אלא מפני שהיה מוכרח סוף סוף להפסיק. והכיל בקרבו תכונות ומדות שעל פי רוב הן נגדיות: ראינו בו עניות (ענווה) יתרה והכרת ערך עצמו, רכות לב והכנעה יתרה לפני פשוט קשה יום עד שהיה מוכן לציית לו לכל מה שיצוה עליו וילך לכל אשר ישלח לו, ועם זה הייתה בו אמיצות ועוז רוח לבלי חוק במקום שהכיר שזו דרושה לטובת כלל או פרט. היה בכלל חלש הגוף והמזג ועם זה גיבור ברוח. היו זמנים שקשה היה לו כמעט לעמוד על רגליו, וגם בעונה זו לא ידע ליאות מללמוד וללמד לדבר ולכתוב ומלהתאזר עוז ללכת כשהשעה דרשה לכך. כוח המרץ שלו היה גדול מכל כוח גוף רגיל ובריא וחזק. כמעט כל ימיו לא ראו בו מהירות, שלווה ושקט ומנוח שכנו בו תמיד, ועם כל זה הכילו מעשיו זריזות לאין שיעור. הלא רובו של היום וחלק גדול מהלילה אפפוהו מבקריו שהטרידוהו מנוחה, ועם כולם דיבר והשיב בנחת כאילו יש לו די זמן בשבילו, ועם כל זה הרבה למד ולימד והשיב תשובות וכתב חידושי תורה ומאמרים. ואחרי כל אלה השאיר אחריו גם ספריה גדולה של כרכים גדולים ורבים בכל מקצועות התורה. והכול שואלים ומשתוממים: מנין היה לו הזמן הפנוי לכל זה?!

אפילו שיחת חולין שלו הייתה לימוד גדול. כל סיפוריו הכילו רעיונות מוסריים שלמים. כשהיה מטייל לרגלי בריאות עם חברת מרעים היה למעין נובע גם בסיפורי מעשיות של גדולי ישראל, שכל עובדה וכל שיחה הכילה רעיון מוסרי גדול. כשהיינו בצוותא חדא בחיפה (לרגלי תעמולה לקרן התורה) והיינו הולכים לטייל לפנות ערב היה על פי רוב חלק אחד מהטיול לשיחות בהלכה ובאגדה וחלק אחד לספורים ממעשי גדולים. אז אמרתי שכדאי היה שגם סיפוריו יקובצו בקובץ והיה גם הוא ילקוט חשוב ומעניין, וחבל שלא נעשה זאת בחייו.

ואהבת ישראל שלו הייתה בלי מצרים. כאב את כאב הכלל והפרט. אי אפשר היה להשאיר במגרת שולחנו כסף; הראשון שהיה חודר לחדרו ומספר לפניו גודל עניו וצרת נפשו, היה מוכן למסור לו את כל אשר מצא במגירתו. מתוך חיבה יתירה לא היה יכול להרגיש לפעמים גם בזיוף דברים, האהבה חפאה על הכול. לא בנקל מצא פגם במי שהוא, הוא רק ראה את המאור שבאחרים. ואהבתו לארץ ישראל הייתה כמו חידה. בעודנו ילד קטן נמשך לבו

לזו הארץ בכליון נפש. אני לא ראיתי עלותו לשערי ארץ ישראל, – שמספרים שהראה התחבקות כעין זו של ר' זירא ור' אבא וחבריהם בדרך רגלם על סף ארץ ישראל, אבל הייתי נוכח בכואו, אז בשנת התרס"ד פעם הראשונה, לירושלים עיר הקודש. בתחנה קבלנו את פניו יחד עם חותנו הגאון האדר"ת זצ"ל ורבנים ונכבדים רבים. כאשר עברה עגלתו (שהייתי גם אני בתוכה) על פני הר ציון וראה את חומת העיר, קרע כדין בעיניים זולגות דמעה וקדרו פניו, אבל מיד שנכנס לעיר פנימה – רוח אחרת נסכה עליו, זכה להיות בירושלים פנימה! פניו צהלו ונהרו כאילו מרחף בשמי מרומים. בהגיענו לבית הגאון האדר"ת זצ"ל התעלס עם כולם בחידושי תורה, בייחוד מעניין ירושלים וקדושתה. אחרי קבלת הפנים עלה על גג הבית להתבודד קצת. למחרת היום כשבאתי לבית הגאון האדר"ת זצ"ל – לחש באוזני ר' מאיר דוד שאטלר (נ"י) [זצ"ל] שהוא חושש מאוד לבריאות הרב האורח: "שעות שלמות ורבות ביום ובערב הוא מטייל על הגג בדביקות ובחדוות עוז והשתפכות נפש, עיניו לשמים וכאילו אינו יודע את נפשו"... אח"כ כשהשיחה נסבה עם הגאון האדר"ת זצ"ל על אודות הערת ר' מאיר דוד, אמר האדר"ת זצ"ל: נשמה גדולה שוכנת בקרבו שצמאה כל כך לארץ ישראל ולירושלים... "כי זה כל האדם". שונה האדם מכל היצור; כל מין חי בעל חי יש לו תכונה אחת מיוחדת, וכל הסוג שווה בה. מעולם לא תמצא למשל תכונת הארי בכשבה, ולהפך, או תכונת יונה וחסידה בחיה אחרת וכו' וכו'. לא כן מין האדם: הוא כלול מכל התכונות, ושונה אחד מחברו בתכלית שינוי, וגם אותו אדם עצמו יכול להתהפך מזמן לזמן. בשעה שאמר הקב"ה "נעשה אדם בצלמנו" [בראשית א, כו] אמר זאת לכל היצור: נעשה בשותפות את האדם שיכלל בקרבו עילאית ותאית (שבכלם). האיש היכול לשלב את התכונות השונות ולחברן ולחטבן, למלאת "ההכללה התכליתית" ולמזגן באהבת ה' והבריות – זה כל האדם. זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל" [מתוך החוברת 'דבר לדור' – קובץ הספדים על מרן הראי"ה].

"הרושם הכביר שפעל עלי"

מתוך הספר 'הד הרים' –

אגרות הגרי"מ חרל"פ זצ"ל למרן הראי"ה זיע"א

"בעזה"י יום ב' דסליחות תרע"ג.

גאון עוז עטרת תפארת ישראל וקדושו, הרב הדומה למלאך ד' צדיק יסוד עולם וקדוש ד' מכובד, מרן אדמו"ר אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א.

אחד"ש גאון קדושתו בחיל ורעדה.

מפני סיבות שונות ומחלת אחי שיחי' לא עלה בידי למלא חפצי העז להביא לכבוד קדושת אדמו"ר שליט"א, את הרושם הכביר שפעל עלי נסיעתי האחרונה. רגשי הקודש של הדרושים הנישאים והנוראים, שזכיתי לשומעם הפעם, הגביהו אותי ורוממוני למעלה גבוה. כ"כ פעלו עלי להסיח דעת מכל אשר בעולם וכל העבר, עד שבשעה שבאתי לירושלים, מסיבה שלא מצאנו עגלה הלכנו רגלי, ממש שכחתי סדרי הדרכים מכל וכל, ולולא ידידי שקדמו פני לא ידעתי אנא לילך, וכן למחר כשהלכתי לעיר בקושי גדול שב לי הזכרון בסדר הדרך. ד' יזכני לבסס בדרך הרצויה בעיני אלוקים ואדם.

ועתה הנני מרהיב עוז בנפשי לשוח מעל לבבי את עומק ברכותי לכבוד אדמו"ר שליט"א, יכתב ויחתם הוא וכל אשר לו בספרן של צדיקים גמורים לאלתר לחיים טובים, וכל משאלות לבבם ימלאו לטובה וכהן קדוש כאדמו"ר יזכה לעבוד עבודתו בבית מקדש ד', ולכנס לפני ולפנים ביום הקדוש לפנים הפרוכת בבית קודשי הקדושים.

עבדו הנרעש והנפחד מפחד קדושתו המנסק עפרות כפות רגליו.

יעקב משה חרל"פ.

[אגרת כ"ב].

ארגון אור האורות זקוק לתרומתך!

צור עמנו קשר:

054-657-3528

ניתן להקדיש את העלון
להצלחה, רפואה וכדו'

ביום ראשון הקרוב, ג' באלול

יום השנה לפטירתו של רבינו אור ישראל

מרן הראי"ה זיע"א,

נעלה כולנו לציונו הקדוש

בהר הזיתים

העלון יוצא לאור בסיוע
'דפרי שיר' –
הדוכן שלך לספרי קודש
ומוסיקה יהודית.
סניף ראשי:
תחנה מרכזית ירושלים.
פלאפון: 0524797380.

תרבות יהודית מקורית